

Ebből magyarázható mármost meg az is, miért nem vette föl az 1886. évi szeptember hó 9-en kelt berni egyezmény 4. cikke a művészeti tárgyak közé a fényképi termékeket is. Ez intézkedésnek indoka a fennforgó ellentétek feltétlen megszüntetése volt, tagadva a fénykép törvényes védelmét az Unió mindazon Államaiban, melyek ez irányban nem intézkednek.

Minthogy pedig a mondott egyezmény zárjegyzőkönyvének 1. cikke kimondja hogy: „ha az Unió némely Államában a fényképnek műtárgyi jellege kétségbe nem vonatik, a többiek kötelezik magukat azokra a megfelelő intézkedések kedvezményeit az egyezmény életbeléptetésétől számítva kiterjeszteni,“ kétségtelen hogy ez az olasz törvény hatályát és magyarázatát sem nem csökkenti, sem ki nem terjeszti, mert az olasz törvény amint nem ismeri el a priori a fényképnek műtárgyi

jellegét, épp úgy nem tagadja azt a priori feltétlenül.

Ha tehát a bresciai főtörvényszék, a szakértők véleménye alapján azt vélte, hogy a Naya intézetében készült, és a jelen per tárgyát képező 115 fénykép, nem egyéb mint a Goupil cég által készített metszetek és könyomatok hű másolatai, vizsgálódását szükségkép ki kellett volna terjesztenie azon körülményre is, valjon a mondott fényképek birnak-e a törvény által megkívánt lényeges kellékekkel, és hogy ennek folytán azok az eredeti műtől különböző művészeti terméknek minősítendők-e vagy sem? úgy hogy azok előállítását *traductionnak*, nem pedig egyszerű, és jogilag a szerzőnek biztosított, tulajdonképeni többszörözési eljárásnak tekintendő.

Ezen indokokból stb.

Dr. F.

BIZTOSÍTÁSI SZEMLE.

A tűzkárbiztosítás Törökországban.

Irta: RÁDL PÉTER Konstantinápolyban.

(Befejezés.)

Számos Törökországban működő tűzkárbiztosító intézet azon cardinalis hibát követi el, hogy egy vagy két, sőt három testvérintézettel olynemű szövetségre lép, hogy az egyik intézet a felajánlt risikot közvetlenül jegyzi, és a szövetséges intézeteknek annak felét, harmadát vagy negyedét átengedi; vagyis minden elfogadott risicot a szövetséges intézetek egymás közt felosztanak. Más intézetek ismét képviselőiknek megengedik, hogy még egy másik, sőt harmadik hasonnemű intézetet képviseljenek — azon hiszemben, hogy ezáltal célszerű risico-felosztást érnek el. Ezen intézetek rendszerint tévedésben vannak, mert valóban célszerű risico-felosztást — mely egyszersmind pártatlan legyen — a képviselő csak akkor eszközölhet, ha az egyik intézet maximái már ki vannak merítve; másrészt ismét tekintetbe veendő, hogy a képviselő — mindkét, vagy három intézetet megtartani és kielégíteni óhajtván — mindegyik intézetét egyformán fogja minden risicóban részesíteni. Ha pedig egyik intézetének utasításai a risico megválasztásában szigorúbbak, akkor az ennek megfelelő risicokat neki fogja juttatni és csak a fennmaradó risicokat fogja a második és harmadik intézet nyakába akasztani. Az első intézet tehát ezen eljárás mellett jól rendezett tárczára fog szert tenni, a többi intézetek helyzete pedig sokkal kedvezőtlenebbé fog alakulni. Nagyobb hátránnyal mindazáltal kétségtelenül az egyenlő hányadfelosztás végetti szövetkezés jár és Törökországban ennek dacára több intézetenél divik. Ezen üzleti gyakorlat indokát azon bizonyta-

lanságban véljük feltalálni, melyben a szövetséges intézetek a keleti üzlet szervezésénél és életbe léptetésénél voltak, melynél fogva a risicok elvállalásánál minél kisebb hányadokkal kívántak participálni. A bizonytalanság oka pedig abban rejlik, hogy nálunk Törökországban alig létezik szakember, kiben elmélet és gyakorlat egyesítve volnának; sőt olyanokat is nagyon csekély számban találhatunk, kik azon tudományos képzettséggel bírnának, mely manapság mindenütt, különösen pedig a Levantében mindazok részére mellőzhetlenül szükséges, kikre a biztosítási üzletek vezetése nagyobb működési körben bízatik. A Levantebeli egészen derék kereskedő, de biztosítási üzletek vezetésére közülök csak kevés alkalmas, mert bár igen leleményes emberek, de szokva vannak csak a jelent kiaknázni, a bizonytalan jövő előttük értékkel nem bír. A biztosítási üzlet természetesen ilyen állapotok közepett nehezen kaphat lábra és különböző szolid intézet visszavonulása erről kellő tanúságot tesz.

Világos dolog, hogy még oly fényes működési eredmények mellett, ha azok több intézet között feloszlanak, mindegyik intézet valódi eredményéről szó nem lehet.

Az egyenlő hányad melletti felosztási rendszer azon hátránnyal jár, hogy az egyes intézetek mindegyike a főveszélyosztályok mindegyikében sokféle maximumal bír, melyek mind a megállapítottak alatt állanak és összetakoltatásuk folytán egy veszélyosztályban nem compensálhatók, mert egy a maximát megközelítő tüzeset az egész valószínűségi calculust halomba dönti.

Nem volna itt helyén ezen pont fölött további fejtegetésekbe bocsátkozni, de biztosítás-technikai szempontból nem ajánlható, hogy pl. egy első osztályu risicora szánt 80,000 frankos saját maximum mellett minden első osztályu risicot, ha az pl. csupán 4000 frkos biztosítási összeget tenne is ki, 2, 3, vagy 4 részre elhelyezni.

Az üzleti eredmény érdekében az egyes maximumok minden veszélyosztályban kiegyenlítendőek. Ennek tudvalevőleg két módja van és pedig:

vagy csak a saját maximumok vétetnek minden egyes veszélyosztályban figyelembe, ami mellett ezek fixirozásánál már tekintetbe vétetik az év folyamán biztosításba vett risicok átlagos magassága; vagy

kötelező excedens viszonzbiztosítási szerződések kötötnek, melyek esetleg a csoport-maximára való tekintettel vagylagosan alkalmazhatók.

Csakis ezen két rendszer mellett lehetséges az üzletet a vállalkozó társaság részére jelentékenyenyé, reményteljessé és jövedelmezővé tenni; mert pl. egy üzlet 120,000 frank netto-prémia bevétellel és 20,000 frank netto-nyereséggel egy társaság részére kielégítő, de ha ezen eredmény több részre szétforgácsoltatik, akkor már többé az üzletre fordított fáradság és gond ki nem fizeti magát és amellet a risico-magasság kiegyenlítettlen volta folytán veszélyessé is válhatik.

Ha a maxima fölött eddig mondottakat egybefoglaljuk, akkor célszerűnek mutatkozik, hogy

a társaság csak a saját Maximát jegyezze és risicokat se megosztás, se viszonzbiztosítási szerződés útján el ne helyezzen; vagy pedig

minden risicot azon magasságban jegyezzen, amelyben még kötelező viszonzbiztosításai vannak, mi mellett azonban már a saját Maximának risico-szomszédság, vagy risico-közösség által lehetőségessé váló túllépésére tekintettel kell lenni. Ez az első rendszernél elesik, mert az egyes risico mellett risico-közösség vagy risico-szomszédság csak akkor engedhető meg, ha ezáltal a fixirozott Maxima át nem hágitik.

Ami mármost a saját számlára való maximát illeti, ajánlatosnak mutatkozik azt kezdetben következő mérvben alkalmazni:

I. veszélyosztály	I. cathegoria	3000 M.
II. »	I. »	1000 »
III. »	I. »	500 »

Az összület egységes risico-beosztása és megítélhetése végett a maximál-táblázat a díjszabályzattal szoros vonatkozásba hozandó.

A többi eddig meg nem beszélt tárgy, mint kárrendezés, ügynöki utasítások, elszámolás, stb. többé-kevésbé az európai szokásokhoz alkalmazkodnak.

Törökországban Európa és Amerika számos előkelő biztosító intézete van képviselve, melyek a nagyobb vidéki városokban fióktelepekkel bírnak. Ausztria és Magyarország a triezsti általános, — magyar-francia — és az osztrák Phönix által van képviselve.

A biztosító társaságokra vonatkozó állami felügyelet Svájcban. (Befejezés.) Mielőtt a biztosítási hivatal évi jelentéseinek ismertetésébe bocsátkoznánk, előre bocsátjuk a biztosító társaságok óvadékairól szóló 1886. évi október 12-iki; az állami illetményeket szabályozó ugyanaz évi október 29-iki szövetségtanácsi rendeleteknek és az engedélyezési föltételeknek bennünket érdeklő lényegesebb pontjait.

Az üzletek vitelére jogosított biztosító társaságok a részökre előirt óvadékot csak *készpénzben vagy értékpapirokban* róhatják le. A készpénz-óvadékok a szövetségi pénztárban kamatozólag kezeltetnek. A leteendő értékpapirokról pedig előzőleg jegyzék mutató be a berni kereskedelmi- és mezőgazdasági departementnak, mely azok elfogadhatósága és értéke, valamint az elhelyezés fölött határoz. A megállapított óvadék és annak esetleges későbbi kiegészítése vagy emelése a vonatkozó végzés vételétől számított 60 nap alatt a kijelölt helyen teendő le. — Az óvadék a *kézi zálogra* nézve előirt formában látandó el és az *állam- és biztosítottak részére a társaság kötelezettségeinek teljesítéséért kézi zálog gyandnt szavatol. A társaságoknak meg van tiltva, hogy hirdeteikben, prospectusaikban és egyéb közzétételükben, melyekben akár ők magok, akár képviselőik vagy ügynökeik nevében biztosítások kötésére a közönséget felhívják: az óvadékot*

*felemlítsék.)** Az üzletnek bármely okból való beszüntetése esetén az óvadék csak a kereskedelmi departementnak az előirt lapokban való felhívása után és csak akkor adatik ki a társaságnak, ha az ellen kifogások senki részéről nem emeltetnek, vagy ha kifogások bejelentettek — ezek rendezése és visszavonása, vagy a bíróság által történő alaptalannak nyilvánítása bizonyítatik a társaság által.

Az engedélyezett biztosító társaságok által évenként fizetendő állami illetmény egyelőre

*) Mennyivel idillikusabb állapotok léteznek nálunk hol pl. a „New-York“ a vendéglőkben pincérszámlákon hirdeti, hogy *nyereményalapja* 1889-ben közel negyven millió frankra emelkedett, habár ez évben több, mint 5.800,000 frank *nyereséget* osztott ki; azonfelül biztosítottjainak több mint 63 millió frankot fizetett stb. stb.

„The Mutual“ pedig „A világ legnagyobb pénzintézete“ cím alatt cikk alakjába foglalt reklamokat tesz közzé egyes napilapokban, melyekben azt hirdeti, hogy *összehalmozódott alapjai* 367⁵/₁₀ milliónál többet tesznek ki vagyis — ugymond — ez évi állami költségvetésünk kiadásai összesen alig tesznek ki nagyobb összeget (368.969,323 ft). Mig továbbá az Ausztriában és Magyarországon működő összes életbiztosító társaságok biztosítási állaga múlt évben 644 milliót tettek ki, a „Mutual“-é egyedül 1209 millióra rugott. A többi összes életbiztosító társaságok biztosítéki alapja 134¹/₂ millió forintra rugott, a „Mutual“ *biztosítéki alapja* egymagában 291¹/₂ millió forintra. A „Mutual“ biztosítéki alapjai már 1889. végével 153 millió forinttal többet tettek ki, mint az angol bank összes vagyona.

És mindezt „hivatalosan“ helybenhagyott adatok alapján közli a „Mutual.“

Si non è vero, è ben trvato.

Szerk.

a Svájcban bevételezett pramiák egy ezertől-
jében állapított meg. A bevételezett pramiák
alatt a brutto-pramiák értetnek; a viszonz-
biztosítási pramiáknak nem szabad levonásba
hozatni. A megállapítás mindenkor ideiglene-
sen az előző év pramiá-bevétele alapján tör-
ténik. A végleges megállapítás a vonatkozó
év számadásainak beterjesztése után eszközöl-
tetik és a különbözethez képest egyenlítettik
ki. A megállapítás ellen 30 nap alatt a szö-
vetségi tanácshoz lehet előterjesztést intézni.
Az illetmény 30 nap alatt a szövetségi pénztárba
fizetendő be; ennek elmulasztása esetén a tár-
saság bírsággal sújtható és ennek sikertelen-
sége esetén az engedély megvonható.

A társaság alapszabályai, vagy kötvény-
feltételeinek olyan határozmányai, melyek a
szövetségi törvényhozás kényszerítő szabályai
val ellenkeznek, érvénynyel nem bírnak.

*Minden megállapodásról, mely által a
vállalat biztosítási állománya egészben vagy
részben más biztosítási vállalatra ruházta-
tik; továbbá minden megállapodásról, mely
által az engedélyezett vállalat egy másik
társaság biztosítási állományát egészben vagy
részben megszerzi — a szövetségi tanácsnak
haladéktalanul jelentés teendő.*

A biztosítási hivatal évi jelentéseiben tár-
gyilagos és beható ismertetések foglaltatnak
az élet-, baleset-, tűzkár-, üveg-, állat-, jég-
kár-szállítási és viszonzbiztosító társaságokról.
Terünk meg nem engedi, hogy az évi jelen-
tésekben mindezen biztosítási ágakra nézve
bőven kifejtett biztosítás-technikai fejtegeté-
seket csak vázlatosan is reprodukálhassunk és
így e tárgyban csak annak konstataálására szo-
ritkozunk, hogy ezen fejtegetésekben a biz-
tosítási hivatal az állam által reá ruházott
kényszerhatalmánál fogva szerzett tapasztala-
tokat a nagy közönség tudomására hozza; a
biztosító társaságok által oly féltékenyen őrzött és monopolisált biztosítás-technikai tit-
kokat az érdeklődők közkincsévé teszi, úgy,
hogy a laikus is világos betekintést nyerhet
az egész biztosítási intézmény mechanizmu-
sába, ami azon megbecsülhetetlen előnnyel
jár, hogy mindenféle inszolid biztosító társa-

ságok nem szórhatnak port a világ szemébe.
— Ezen ismertetéseken, továbbá a fent fel-
sorolt biztosítási ágakra vonatkozó statisztikai
kimutatásokon felül a biztosítási hivatal becsü-
letes őszinteséggel nyilatkozik az államfel-
ügyelet kérdéséről. Ezen nyilatkozatokat de
lege ferenda ránk nézve nagy becsüeknek
tartjuk, miért is azokkal behatóbban fogunk
foglalkozni.

«A szakirók — ugymond az első évi
jelentés — kikre az állami felügyelet elle-
nesei hivatkoznak, azt állítják, hogy az állami
ellenőrzés hasztalan intézmény, mert az állam
minden felügyelete dacára sem képes meg-
akadályozni, hogy egyes biztosítási vállalatok-
nál a leginszolidabb állapotok ki ne fejlődjenek.
Másképp ismét a közönségnek meg van
az a képessége és hatalma, hogy a magán-
társaságok vállalkozóit korrekt és szolid gaz-
dálkodásra és kezelésre kényszerítsék és ha a
közönség óvatosan jár el, akkor ezen köz-
gazdasági téren is elkerülheti azon hátrányo-
kat, melyek inszolid kezelés és vezetés mel-
lett az iparvállalatoknál is érhetik.

Ha az állam, melynek a biztosító társa-
ságok állapotának helyes megvizsgálására szük-
séges technikai segédeszközök rendelkezésére
állanak — egy biztosítási vállalat szolidagá-
ról magának meggyőződést szerezni képes
nem volna, hogyan óvhatja meg magát a
tanácsot nélkülöző közönséges ember a meg-
tévesztés ellen? Avagy nem elég szédélgs
üzetik-e a közönséggel olyan téren, hol ál-
lami ellenőrzés nem létezik? Ha a felelősség,
melyet az állam ezen örökéssel magára ve sz,
tényleg nagy is, úgy még nagyobb felelősség
terhelné katasztrófák beálltával, melyeket ha
az állam talán kikerülhetővé nem tett volna
is, de mégis enyhíthetett volna rajtok, ha
annyi felügyeletet gyakorolt volna, amennyi
részére a dolog természete szerint lehetséges
lett volna. Az államnak kötelessége minden
elkövetni, hogy polgárait károsodás ellen meg-
óvja». (A szövetségi tanács 1885. évi január
13-iki üzenete.)

Az állami felügyelet ellen emelt vádak
különb. nem légtől kaptak. Ezek azon

tapasztalaton alapulnak, hogy némely köztér-
 en ezen állami felügyelet oly minimalis tevé-
 kenységre szorítkozik, hogy haszonnal alig
 járhat, nem is szólva azon kivételes esetek-
 ről, hol a felügyelő hatóságnál nem a tevé-
 kenység vagy a szükséges eszközök hiány-
 zának, hanem a kötelességtudás. Abusus non
 tollit usum. A felügyeletről szóló törvények-
 nek végre nem hajtása magok a törvények
 haszna ellen nem szólhat.

Épen a biztosítás terén nagyobb szükség
 van az állami felügyeletre, mint más köz-
 gazdasági kérdésekben, mert a biztosítás tech-
 nikai alapokon nyugszik, melyeket csak ke-
 vesen értenek; aztán meg a biztosítási üzlet
 — és különösen az életbiztosítás — termé-
 szete indokoltá teszi az állam közbelépését.
 Más szerződések és üzleteknél, melyek sok-
 kal rövidebb időben lebonyolódnak, a közön-
 ség magának könnyebben szerezhet arról meg-
 győződést, valjon a másik szerződő fél a
 kellő garanciát nyújtja-e, — ennek jelleme
 vagy a vagyon, mely fölött a szerződéskötés
 idején rendelkezik, a rövid szerződési tartamra
 kellő megnyugvást nyújtanak. Az életbiztosítá-
 sánál a közönség nem egy személylyel, han-
 nem egy intézettel köt szerződést, melynél a
 vezetők változnak és a vagyon folytonos vál-
 tozásnak van alávetve. A szerződés többnyire
 évtizedekre köttetik és jelentékeny kár nél-
 kül a rendes lejárát előtt fel sem bontható:
 miért is a *biztonság itt lényegében az intézel
 organizatiójában fekszik*. Mivel pedig ennek
 vizsgálatára az egyes nem képes, a felügyelő
 hatóságnak kell ezen intézetek organizatióját
 megvizsgálni és annak eredményéhez képest
 az engedélyt megtagadni, vagy megvonni. —
 A felügyelő hatóság kezet nyújt a különben
 józan ítélettel bíró polgár elé gördülő tech-
 nikai nehézségek elhárítására. Ezen segédke-
 zés nem egyedül a biztosítást kereső közön-
 ségre bir haszonnal, hanem azok is, kik
 részvény- vagy szövetkezeti-rendszer mellett
 legjobb hiszemben és egészséges ítélő tehet-
 séggel, biztosító társaságokat alakítanak, bizo-
 nyára örülni fognak, ha egy illetékes hatóság
 megvizsgálja a működésbe hozandó gépezetet.

A biztosító társaságok megvizsgálása köz-
 ben mi (a biztosítási hivatal) olyan bajokra
 akadunk, melyek létezése, vagy horderejé-
 ről magok az érdekelt részvényesek sem bir-
 nak tudomással. *Még nagyobb felügyeletet
 igényelnek a kölcsönösségre alapított társa-
 ságok (szövetkezetek), mert itt nagyon könny-
 nyen jutnak olyan elvek érvényre, melyek
 mellett a társaság hosszabb ideig fenn nem
 állhat és melyek által a társasági tagok egy
 részének érdeke a többiek érdekének áldoz-
 latik fel.*

De a helyesen kezelt társaságokra nézve
 is jótékony intézményt képez az állami fel-
 ügyelet és épen ezek kívánták azok behozat-
 talát nálunk (Svájcban) és más államokban
 is, utalván arra, hogy az inszolid társaságok
 túlzott ígéretei által a közönséget megcsalják
 és a biztosítási üzlet degenerálását moz-
 dítják elő».

Nagyon érdekesen nyilatkozik a bizto-
 sítási hivatal az első évi jelentésében az ame-
 rikai életbiztosító társaságok által üzött *tontina
 rendszerről*.

«A Svájcban működő három amerikai
 életbiztosító társaság (New-York, Equitable,
 Germania) 15—20 évi biztosítási időre való
 biztosításnál a biztosítottaknak nagyobb hasz-
 not ígérnek, mint a minő egy takarékpénz-
 tárnál elérhető, hol pedig a haláleset számba
 nem vétetik. Az Ohio állam senatusa által
 1885-ik évben megtartott nagy szakértekez-
 let statisztikai adatok alapján a legkiválóbb
 biztosítási technikusok közreműködése mellett
 megállapította, hogy a prospectusokban becs-
 lések gyanánt kilátásba helyezett nyereségek
 csak 5% kamatláb és az amerikai társaságok-
 nál előforduló *számos önkéntes visszalépés
 (storno) mellett érhetők el, mert a tontina-
 rendszer abban áll, hogy a biztosított lemond
 a biztosítási összeg visszavásárlása és reductió-
 járól és lemond a kötvényre veendő köl-
 csönről. Ha a biztosított a biztosítási díjat
 pontosan meg nem fizeti, elveszti jogát nem-
 csak a nyereségre, hanem a tartalékra is,
 szóval a biztosításra vonatkozó minden jogát.*
 A tontina-rendszer melletti biztosítás tehát a

tiszta szerencsejátéknál nem egyéb.» A svájci biztosítási hivatal a tontina-rendszer mellett működő «Equitable»-nek ki is jelentette, hogy az engedélyt ahhoz köti, hogy a társaság a tontinával felhagyjon és az Equitable kijelentette, hogy többé tontina melletti kötvényeket kiállítani nem fog. Az Equitable jelenleg a féltontina-rendszer mellett működik, a mi abban áll, hogy a nyereség 10—15—20 évi periodusokban összegyűjtetik és csak azok lejártával fizetetik ki; a különbség azonban az egész tontinával szemben abban áll, hogy itt a kötvény a pontos fizetés elmulasztása miatt hatályát nem veszti, hanem *három évi biztosítás után* a biztosított, ha fizetése képtelenné válik, a kötvény visszavásárlását, reducióját és elzálogosítását követelheti. Három évi biztosítási időn belül azonban a biztosított a pontos fizetés elmulasztása esetén itt is elveszti minden jogait. Az amerikai életbiztosító társaságok tehát az évenként óriási számban előforduló stornirozásokot üzleti számláiknál tényezőként veszik számításba és abban a pillanatban tehát, amint a sűrű stornok (helyes biztosítási törvény, szerzett tapasztalatok folytán való kijózanodás, az arcátlan acquisitio beszüntetése folytán) megszűnnek, nem képesek ígéreteiket betartani.

A csak most megjelent 1889-ik évi jelentés reánk nézve különös jelentőséggel bír, mert abban a magyar kereskedelmi törvény által inaugurált nyilvánossági rendszer igen taláiban van jellemezve.

«Mi — így szól a vonatkozó közlemény — a fősúlyt arra fektetjük, hogy a biztosító társaságok — épp úgy, mint a többi kereskedelmi társaságok — üzleti alapjuk és eredményeiknek beható módon való közzétételére köteleztessenek. A francia kormány által felállított azon követelmény, hogy a biztosító társaságok félévenként vagyoni kimutatást terjeszsenek a hatóságok elé, a fenti célnak meg nem felel. A magyar kereskedelmi törvénykönyv (451—462. §§.) által előirt közzétételük teljesítése az *olyan országban, hol több külföldi biztosítási társaság működik*, a biztosított részére lehetetlenné teszi, hogy ezen

külföldi biztosító társaságok állapota fölött magának kellő ítéletet alkothasson; legalább is szükséges volna, *hogy a törvényhozás gondoskodjék arról, hogy berendezéseiknek és pénzügyi viszonyaiknak szakférfiak által készített összehasonlító kimutatása kötelezővé váljék* — körülbelül olyan alakban, mint a mely szövetségi kormányunknak van előírva. Minthogy pedig az ilyen kimutatás elkészítése a társaságok által kiadott nyomtatványok és hírlapi közzétételek alapján nem lehetséges, de nem is követelhető, hogy a külföldi biztosító társaságok minden egyes országhoz alkalmazkodva nyomtatott évi jelentéseket tegyenek közzé, — legalkalmasabbnak mutatkoznék a kormány által előirt kérdőpontok kitöltése. Egyebekben pedig mindenki, ki ilyen kimutatásokkal már foglalkozott, tisztában van azzal, hogy *annak megítélésére vajjon a nyert értesítés elegendő és az ügyállásnak megfelelő-e, sem a bíróságok, sem általában a közigazgatási hatóságok nem alkalmasak és hogy a szükséges további értesítések, — a közölt adatok kiegészítése, — és esetleges helyreigazításnak kieszközléséhez és az eredményeknek instructív módon való összeállításához — szakférfiakból szervezett állandó hatóságra van szükség.*

A svájci felügyeleti törvény meghozatala és a biztosítási hivatal funkciójának megkezdése után, ez utóbbi kényszerülve volt az engedély iránti folyamodásokhoz csatolt mellékletek kiegészítése végett a folyamodó biztosító társaságtól további okmányokat és adatokat követelni. Az évi jelentések megszerkesztéséhez pedig szintén behatóbb közlésekre van szükség, mint ahogy azok a társaságok által kiadott értesítésekben és számadásokban foglaltatik. Ezen jogos követelmények teljesítését egyes államok biztosító társaságai megállapodászerűleg megtagadták. A biztosítási hivatal tehát semmire sem juthatott volna, ha minden hiányos vagy kétes adat miatt a bíróságokhoz fordulnia kellett volna és a bíróságokon kívül más eszköz rendelkezésére nem állott volna. A felügyeleti törvény azonban ilyen esetekről aként gondoskodott igen hatá-

lyos módon, hogy valamely társaság megbírlására szükséges adatok előterjesztése nélkül concessiót az ügyködésre nem ad. *Tapasztalalból mondhatjuk tehát, hogy a biztosító társaságok részére előirt concessio feltétele és a concessio megvonhatádsnak jogosítványa nélkül az inszolid biztosító társaságok ki-rekesztése és beható kimutatások összeállítása lehetetlen lett volna.*

És ezen jogosítványok dacára is az adatgyűjtés a biztosítási hivatalnak nagy fáradtságába kerül. Látható ebből, mily nagy értékkel bír a publicitás rendszere, hol a biztosító társaságok kényök-kedvök szerint találhatják fel üzleti állásukat és eredményeiket a közönségnek! *A nyilvánosság üres frázissá válik, ha a törvényhozás a fölötte örökös hatóságnak lehetővé nem teszi, hogy a biztosító társaságok üzletmenete fölött kellő tájékozást szerezhessen magának. Ez pedig csak azáltal biztosítható teljesen, ha az üzleti engedély előfeltételét képezi.*

Egészen természetes, hogy azon hatóságnak, melynek illetőségéhez az engedélyezés tartozik, fegyelmi hatósággal is kell rendelkeznie, nehogy minden jelentéktelen kérdés miatt az engedély tétessék kockára. Világos továbbá, hogy a hatóságnak, mely hivatalos működése közben helytelen üzletkezelést fedez fel, nem kell várnia, míg amiatt a biztosítottak emelnek panaszt, hanem hivatalból kell eljárni.

Miután azt a tapasztalatot tettük, hogy a nyilvánosság követelményeinek betartása felügyelő hatóság és felügyelet nélkül garantírozva nincsen: a nyilvánosság és állami felügyelet többé egymást ki nem zárják, hanem a biztosított közönségre nézve összelarozó, egymást kölcsönösen kiegészítő garancidkat képeznek.

Megengedjük, hogy az olyan állami felügyelet, mely csak névleg létezik, mitsem ér; de a felügyelet, mely tulajdonképen a nyilvánosságot biztosítja és azt főfeladatának tekint, a közgazdaság ezen terén nélkülözhetlen.

Ha államférfiak azon oknál fogva, hogy hatalmas biztosító társaságokkal szemben kel-

*lemetlen helyzetbe ne jussanak, azon ajánlatot tették, hogy a biztosító társaságok fölötti ellenőrzés a közönségre bizassék *) a közönség viszont az államnak minél hathatósabb közreműködését követeli.* És joggal. Mert ha az állam mesterséges jogalanyokat, részvénytársaságokat vagy szövetkezeteket keletkezni és a külföldről bevonulni enged, holott tagjai csak vagyonuk csekély részével szavatolnak értök és tőlök minden nehézség nélkül egészen visszavonulhatnak; ha az állam a polgárt abba a helyzetbe juttatja, hogy ezen privilegiált lényekkel úgy érintkezzék, mint magafajtabelijével, úgy a polgár is megkövetelheti, hogy a kivételes törvények, a milyeneket az ilyen jogalanyok megkövetelnek, a polgárok biztonságáról is gondoskodjanak.

Nem a magánbiztosítási vállalatok ellen-ségei, hanem olyan emberek inaugurálták az állami felügyeletet, kik ebben az általános jólét emelésének hathatós eszközét látták.

Biztosítási szakértekezet a kereskedelmi ministeriumban. Baross Gábor kereskedelemügyi minister a fővárosban székelő biztosító társaságokat folyó évi szeptember hó 25-ikére szakértekezletre hívta meg. A tanácskozások tárgyát a mozgó ügynöki intézményt szabályozó törvényjavaslat megvitatása fogja képezni. Ezen törvényjavaslat tiz szakaszból áll és lényegileg azonos ama javaslattal, mely már 1887-ik évben képezte a kereskedelmi ministeriumban tanácskozások tárgyát. — Mi eléggé kifejezést adtunk már annak, mily káros befolyással van a biztosítási intézmény erkölcsi céljára a nálunk követett acquisitió rendszere. A túlbiztosítások és ennek több oldalú káros következményei a tűzkárbiztosításnál és a szerződések tömeges érvénytelenítése az életbiztosításnál a nálunk üzött acquisitionnak képezik fattyuhajtásait. Az acquisitió rendszerét tehát szabályozni és pedig különös gonddal és elővigyázattal szabályozni kell, mert az a biztosítási intézménynek uttörőjét és terjesztésének leghathatósabb tényezőjét képezi. Az ac-

*) Tout comme chez nous.

quisitio szükséges; csak az *inszolid* acquisitiónak kell korlátokat szabni. — Bármily fontossággal birjon is azonban ezen kérdés, mi annak külön szabályozását teljesen elhibázott és káros kihatásokkal járó törvényhozási intézkedésnek tartanók, mert nekünk a biztosítás törvényhozási rendezése körül nem fércmunkákra, hanem a kereskedelmi törvény hetedik címének alapos revisiójára, *egy az egész biztosítási intézményt szabályozó biztosítási törvényre van — és pedig sürgös — szükségünk.* Mert az acquisitio kérdése bármily fontos legyen is, olyan közgazdasági károkat soha előidézni nem fog, *mint inszolid biztosító társaságok meghonosítása és ellenőrzés nélkül hagyása.* A tolakodó acquireur elvégre az egyes ember állami segély nélkül is képes az ajtón kidobni, — de nem képes az egyes ember állami segély nélkül megbírálni, valjon a biztosító társaság, melynél megtakarított filléreit elhelyezi, pénzével becsületesen sáfarkodik e és eleget fog e tenni kötelezettségé-

nek akkor, mikor a családban a nyomor tanóját felütni készül. — Mi oly részletesen rámutatunk minduntalan biztosítási törvényünk hiányaira, hogy e helyütt azokat külön-külön felsorolni szükségesnek nem tartjuk és ha a minister által egybehívott szakértekezleten szakértelem és őszinteség párosulni fognak, a tanácskozmányok bizonyára nem fognak az elészabott szük mederben mozogni, hanem ki fognak terjeszkedni vagy legalább impulsust fognak adni egy helyes biztosítási törvény megalkotására.

Munkások nyugdíj-biztosítása Franciaországban. A francia kormány törvényjavaslatot terjesztett a kamara elé, mely szerint a német «*Altersversorgung*» mintájára a munkások 30 évi munka után 300—600 frankig terjedő járadékot kapjanak. A szükséges összeghez egy harmadrészben a munkások és a munkaadók együtt járulnak, két harmadrészben pedig az állam hozzájárulsa évi 100 millió frankra fog rugni.

K Ü L Ö N F É L É K.

A világpostaegylet negyedik congressusa tárgyalásait Bécsben folyó évi május 20-dikán megkezdvén, azok július hó elején nyerték befejezésüket. Ezen congressus határozmányainak ismertetése előtt előrebocsájtjuk ezen a nemzetközi postai közlekedés szempontjából oly fontos világegylet keletkezése — és működésének rövid történetét.

Az osztrák-magyar monarchia és Németország — az Austria és Németország közt már előbb fennállott postaszerződés folytatásaként — 1867. november 27-ikén új postaszerződésre léptek, melynek határozatai 1868. január 1-én életbe léptek. Nemzetközi postaszerződések állottak továbbá fenn Olaszországgal, Görögországgal, Svájjal, Montenegroval, Angliával és Oroszországgal. Ezen postaszerződések mind arra voltak irányítva, hogy ezen államok kölcsönös érintkezése közben a postaforgalomban egyöntetűség jőj-

jön létre, mégis bizonyos kikötéseket az egyes államokkal szemben elkerülni nem lehetett — ami a postaforgalom szabad fejlődésére bénítólag hatott. Egységes vezérelv szüksége tehát mindinkább előtérbe lépett, különösen, midőn az angol Rowland Hill penny-rendszere mindinkább nagyobb körben érvényre jutott. A kezdeményezés érdeme Stephan Henrik németbirodalmi vezérpostaigazgatót illeti, ki az osztrák-német postaegylet mintájára egy általános, az egész continenst átölelő postaegylet létesítését hozta javaslatba. A németbirodalmi kormány már 1869 és 1870-ben diplomáciai lépéseket tett oly értelemben, hogy hivassék össze egy általános postacongressus, mely necsak alapelveket vitasson meg, hanem mindjárt az összes résztvevő államokat kötelező egységes postaszerződést létesítsen. A javaslat támogatásra találván, az első congressusnak Berlinben és miután Franciaország